

NO: 8

26 Mart 2009

Hazırlayan : **Mesut Arslanbek**
Akdeniz Parlamenter Asamblesi Türk Delegasyonu
Sekreteri

Konu : **Akdeniz Parlamenter Asamblesi'nin 12-13 Mart 2009**
tarikhlerinde İtalya'nın başkenti Roma'da gerçekleştirilen
Üçüncü Daimi Komite Toplantısı

AKDENİZ PARLAMENTER ASAMBLESİ
Üçüncü Daimi Komisyon (Medeniyetler ve Dinler Arası Diyalog)
Toplantısı
12-13 Mart 2009 / Roma

Akdeniz Parlamenter Asamblesi Üçüncü Daimi Komitesinin 12-13 Eylül 2009 tarihlerinde Roma'da gerçekleştirilen toplantılarına Türk Grubu Başkanı Ankara Milletvekili **Doç.Dr.AŞkın ASAN** ve Delegasyon Sekreteri **Mesut Arslanbek** katılmıŐtır.

12 MART 2009, PERŞEMBE, 09.00
Camera Dei Deputati, Salle della Regina

Sayın **ASAN** tarafından Birinci Daimi Komite kapsamında görüŐülmek üzere hazırlanmıŐ olan ve 30 Ocak 2009 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen 'alıŐma Toplantısı'nda ele alınan "**Terörizm**" başlıklı raporun "Taslak Karar" bölümü İstanbul'daki toplantıya katılan üyelerin yeniden bir araya gelmesiyle tekrar görüŐülmüŐtür.

Sayın **ASAN**, rapordaki ana hatları vurguladıktan sonra, "Taslak Karar" bölümünde, birinci sayfada '8 Eylül 2006 tarihinde BM Genel Kurulu tarafından oybirliğiyle benimsenen Birleşmiş Milletlerin Küresel Terörizme Karşı Stratejisi ile BM Güvenlik Konseyinin A/RES/1373 (2001) sayılı kararı'nın tanım yapılırken göz önünde bulundurulduğunu belirtmiştir.

Komite çalıŐmalarına katkıları bulunan Yunanistan Grubu üyesi Sayın **Elissavet PAPADIMITRIOU** toplantıya katılamama nedenlerini belirten ve bütün üyelere dağıtılan rapor ve taslak kararı desteklediğini belirten mektubu okunmuŐtur.

Filistin Delegasyonundan Sayın **SANDUKA** "Taslak Karar"ın ikinci sayfasındaki "*..to resist unlawful occupation*" ibaresindeki unlawful sözcüğünün çıkarılmasını önermiŐ ve bu öneri benimsenmiştir.

İtalyan Delegasyonundan Sayın **Angela NAPOLI** "Taslak Kararı" desteklediğini, herkesin memnuniyetinin sağlandığı bir fikir birliğine ulaşmanın güclüğünü, Filistin

Delegasyonunun taleplerinin her zaman arttığını, işgale direnişin doğal olduğunu ifade etmiştir.

Sayın **QUBA'A**, içtenlikle konuştuğunu, kendilerinin birer terörist değil özgürlük savaşçıları olduğunu, hergün masum insanların öldürüldüğünü, Gazze'de neler olduğunu hayal bile edilemeyeceğini, her şeyin tahrip edildiğini ve ölümlerin devam ettiğini ve bunun bir devlet terörü olduğunu, bazı insanların devlet terörizmini savunmasına bir anlam veremediğini, ayrıca terörü Filistinliler yaratıyorsa buna da karşı olduğunu, insan haklarına saygı gösterilmesi gerektiğini, burada İsrail'in adından neden söz edilmediğini, bazılarının İsrail'den söz edildiğinde titremeye başladığını, Gazze'de soykırım uygulandığını, kendilerinin de söz konusu işgale karşı çıkmalarının istenmediğini, burada çifte standart olduğunu, 60 yıldır soykırımın devam etmekte olduğunu, kendilerini anlamak için bütün üyelerin çaba göstermesini talep ettiklerini, her şeylerini yitirdiklerini ve öldürmenin ne olduğunu bildiklerini, kendilerinin suçlanmaması gerektiğini, seçilen milletvekillerinin tutuklandığını, diğer örgütler gerçek anlamda etkin yeni bir örgüt istiyorsak samimi olmamız ve birbirimize saygı göstermemiz gerektiğini, diyalog oluşturmasını, "Taslak Kararı" henüz okuduğunu, birinci sayfanın sonunda söz edilen BM Güvenlik Konseyi Kararının ne olduğunu bilmediğini ve kabul etmediğini, burada hazırlanan "taslak Karar"ın benimsendiğini var sayarsak, gelecekteki tavrın ne olacağını bilinmediğini, bunun eğitim ve fikir alıştırması olduğunu belirtmiştir.

Sayın **ASAN**, İstanbul'daki toplantıdan sonra yapılan öneriler doğrultusunda son sayfaya iki paragraf ve ikinci sayfada '*Noting that...*' ibaresinin eklendiğini belirterek, değişiklikleri katılımcıların oyuna sunmuştur. Değişiklikler katılımcılar tarafından benimsenmiştir.

**Vatikan Dışişleri Bakanı, Kardinal Tarcisio BERTONE ile
Akdeniz-PA üyelerinin görüşmesi Saat: 12.00-13.00, Vatikan**

**12 MART 2009, PERŞEMBE, 15.00
Camera Dei Deputati, Salle della Regina**

İtalya'nın Parlamentolararası Birlik Delegasyonu Başkanı Sayın **Antonio MARTINA** toplantıya katılanları selamladıktan sonra, Akdeniz Parlamenter Asamblesine ilginin giderek arttığını ve Gazze sorunu ile ilgili olarak oldukça sorumlu bir tutum içinde olduğunu, katılımcıların çalışmaların geniş kitleler tarafından yakından bilinmesi için her üyenin kendi ülke parlamentosunu buradaki gelişmelerden haberdar etmesi gerektiğini vurgulayan bir konuşma yapmıştır.

Oturum başkanlığını Akdeniz-PA Başkan Yardımcısı, Üçüncü Daimi Komite ve Fas Delegasyonu Başkanı Sayın **Mohamed Titna Alaoui IDRİSSI** üstlenmiştir. Gündemdeki konulara geçmeden önce Sayın IDRİSSI birlikte çalışarak, gayret göstererek değerleri yüceltmemiz gerektiğini belirterek toplantıyı açmıştır.

Kültür ve Dinler Arası Diyalog Özel Çalışma Grubu adına Portekizli parlamenter Sayın **Sonia SANFONA** hazırladığı "**Diyalog Oluşturma**" başlıklı raporunu sunmuştur. Sayın SANFONA raporunda Akdeniz-PA'nın en başta gelen amacının kültürler arası ve dinler arası diyaloga katkıda bulunan çoğulculuk ve değişimin geliştirilmesi yoluyla Akdeniz Havzasında insanların yan yana barış ve huzur içinde yaşaması olduğunu, bu rapor hazırlanırken karşılıklı olarak kültür ve dinlerin daha iyi anlaşılması ve bu amaçla karşılıklı

bilgi alışverişi, birbirinin varlığından haberdar olmanın artırılmasına gereksinim duyulduğunu, 4 Haziran 2008 tarihinde Fas'ın Fez kentinde yapılan toplantının bu tür bilgi alışverişine katkıda bulunduğunu, herkesin birbirini çok iyi tanımadığını, bu nedenle somut adımlar atılması konusunda somut adımlar atılmasının gerekliliğini ifade etmiştir.

Bu konuda bir ilerleme kaydetmek ve raporuna katkı sağlamak üzere kendisi tarafından bir "anket" hazırlandığını ve bu anketin henüz çok az ülke tarafından yanıtlandığını ve bu sürenin Nisan ayı sonuna kadar uzatıldığını, "21 Mart Akdeniz Günü" münasebetiyle paylaşılan değerler ve istekleri yansıtmak üzere düzenlenen etkinliğe herkesin davetli olduğunu, hatta Lizbon'da bulunan bazı büyükelçiliklerin katılma konusunda olumlu yanıt verdiğini belirtmiştir. Kısa bir süre önce, eşitlerin onurlu bir şekilde yaşaması konusunda devletler arasında kültürel değişimi/farklılığı ele alan yeni bir yaklaşımın esaslarını belirleyen Avrupa Konseyi'nin kültürler arası diyalogla ilgili "Beyaz Dosya/White Paper"nın önemi üzerinde duran Sayın SANFONA, parlamenter diplomasinin rolünü vurgulamıştır.

Geçen yıl Fez'de gerçekleştirilen toplantıda vurgulanan eğitime yönelik girişimler ve formel olmaya eğitim ile ilgili hususların kararlaştırıldığını, ayrıca gençlik parlamentolarının oluşturulması ve dini düşmanlıklarla mücadele edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Vatikan, Papalık Kültür Konseyi Sekreteri **Peder Bernard ARDURA** konuk konuşmacı olarak katıldığı toplantıda barış ve huzur içinde birlikte yaşamının, kültürler ve dinler arası diyalogun, Sezar döneminde benimsenen "**Mare nostrum/bizim denizler**" ilkesinin önemini, Akdeniz'in göçmenlerin, göçlerin, nüfus hareketlerinin dönüm noktası olduğunu, Sahra altındaki bölgeden gelenlerin eğitildiğini, fakirlik ve gelişmenin birbiri ile olan yakın ilgisini, geçen her günün Akdeniz'in önemini ortaya koyduğunu, yabancı düşmanlığı ile kapıları kapatmanın meselelere çözüm olmadığını, verimli bir diyalog geliştirilmesi için çaba gösterilmesi gerektiğini, moral değerlerin önemi ile diyalog oluşturulması için bir formül geliştirilmesini vurgulayan bir konuşma gerçekleştirmiştir.

Fas'tan Araştırma Profesörü, Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Disiplinlerarası Merkezi Başkanı Sayın **Abdelhak AZZOUI** konuk konuşmacı olarak katıldığı toplantıda İslamofobi, Araplar ve Müslüman dünyası, dine yönelik agresif politikalar, uygulanan çifte standartlar, Fez Projesi olarak gelişen "Kültürel Değişim" üzerinde durmuştur.

Tartışma

Ürdün Delegasyonundan Sayın **Zuhair SANDUKA** İsa'nın yeniden döneceği inancıyla "neo-con"ların yeniden bir tapınak inşa etmek amacıyla Mescit El Aksa'nın altını kazdığını, dinin siyasi amaçlarla istimrar edildiğini, dini inançların siyasi hedeflerden ayrı tutulması gerektiğini, çifte standart uygulandığını, bazılarının Arapların hamamböceği olduğunu ve kesinlikle üzerine basılarak yok edilmesi gerektiğini söylediğini, bir İsrail askerini korumak için binlerce Filistinlinin öldürülmesinden hiç söz edilmediğini belirtmiştir.

Fransa Delegasyonundan Sayın **Bariza KHIARI** İslam hakkındaki sahip olunan bilgilerin olumsuz olduğunu, İslamiyetin bir ideoloji olarak algılandığını, aslında İslamiyetin olumlu bir hüviyeti olduğunu, bu konuda daha ayrıntılı çözümler yapılması gerektiğini, yeni düşmanın ideoloji olduğunu, gider İslamiyetin siyasi bir konu haline geldiğini, İslamofobi konusunda neler yapılabileceğinin irdelenmesi gerektiği, İslamiyetin temsil meselesinde bir yanlış yapıldığını düşüncesini paylaştığını ifade etmiştir.

Slovenya Delegasyonundan Sayın **Juri FRANCO** ülkesinin küçük, ancak çok kültürlü bir ülke olduğunu, din ve dillerin de farklı olduğunu ve sorunların pek önemli olmadığını belirtmiştir.

Fas Delegasyonundan bir üye ülkesinde Hristiyanlık, Müslümanlık ve Musevilik dini akımlar arasında sayıldığını, insan hakları ve gerçek demokrasi ile sosyo-ekonomik etmenlerin arasında bir diyalog yaşanması gerektiğini ifade etmiştir.

Türk Delegasyonu Başkanı Sayın **Aşkın ASAN** oldukça kapsamlı bir rapor hazırladığı için Sayın SANFONA'ya teşekkürlerini sunduktan sonra, kültürel ve dini hoşgörü, çocuklarımıza birlikte nasıl yaşayabileceğimizi öğretmemiz gerektiğini, Kıbrıs'ta Türk askerlerinin neden bulunduğu sorusunu sormuş ve tarihsel belgelerde de belirtilen şekilde Kıbrıslı Rumların kadın ve çocukları katletmesinden dolayı olduğunu vurgulamıştır. Daha sonra Sayın ASAN düşmanca tavırları geride bırakmamız gerektiğini belirtmiştir. Sayın ASAN medyanın gücünün önemi üzerinde durarak, "Yabancı Damat ya da Gelin" adlı televizyon dizilerinde birbirimizi anlamaya çalıştığımızı ifade etmiştir.

Öğleden sonraki oturumun ardından Başkan, Başkan Yardımcısı ve Daimi Komite Başkanlarının katılımıyla **Başkanlık Divanı Toplantısı** gerçekleştirilmiştir.

13 MART 2009, CUMA, 09.30
Camera Dei Deputati, Salle della Regina

Oturum başkanlığını Akdeniz-PA Başkan Yardımcısı, Üçüncü Daimi Komite ve Fas Delegasyonu Başkanı Sayın **Mohamed Titna Alaoui IDRİSSI** üstlenmiştir.

Ürdün Delegasyonu üyesi Sayın **Mahmoud MUHAIDAT** tarafından hazırlanan "**Göç**" konulu raporunda insanların savaşlarla yıprandığını, yasa dışı göç olgusunu en çok Ürdün'ün yaşadığını, bu konuda bütün ülkelerin politikalar geliştirmesi gerektiğini, İsrail'in son saldırısından sonra köylerdeki bir milyon kişinin şehirlerde yaşamaya başladığını, tarihi savaşı kazananların yazdığını, resmi mülteci kampları ile gayri resmi mülteci kamplarının oluşturulduğunu, 1967 yılında Ürdün'ün büyük kitlesel göç akınına uğradığını ve pek çoğunun camilerde yaşam sürdüğünü, iki tür göçmen bulunduğunu; bunlardan birisinin göçmen olarak isimlendirilen mülteciler, diğerinin yerlerinden edilmiş kişiler olduğunu, Amerika'nın Irak'a karşı savaşında göçmenlerin Ürdün'e geldiğini, aynı zamanda Kuveyt'ten de mülteci akını yaşadıklarını, ülkesi Ürdün'ün su bakımından dünyanın en fakir ülkeleri arasında yer aldığını, mültecilerin çocuklarının Ürdün'de okula kayıt olduklarını, yaşanan deprem ve doğal afetlerin olumsuz etkileri olduğunu, böylelikle yeni bir göç kavramı oluştuğunu, iklim değişiminden dolayı insanların daha önce yaşadığı topraklardan ayrıldığını, ülkesinin doğu ve batı bölgelerinde iklim değişimi sonucu oluşan kuraklık tehlikesiyle karşı karşıya olduklarını, bunlardan ayrı olarak İsrail işgali gibi insan yapımı felaketler yaşandığını, radyoaktivitenin neden olduğu kanser vakalarının görüldüğünü ve riskli kabul edilen bölgelere kitlesel göç yaşandığını ifade etmiştir.

Konuk konuşmacı olarak davet edilen Roma'da Uluslararası Göç Örgütü (**IOM:International Organisation for Migration**), Bölge Direktörü Sayın **Peter SCHATZER** göçlerin rotalarının değiştiğini, göçmenlerin statüsünü belirlemek üzere yeni prosedürlerin hazırlandığını, geliş yollarına göre göçmenlerin haklarının belirlendiğini, kaçakçılıkla mücadelede alınması gerekli önlemlere yönelik çalışmalar yapıldığını, AB ve Akdeniz ülkeleri arasında işbirliğinin gerekliliğini, kalkınma ile güvenliğin önemli hususlar olduğunu,

genç göçmenler için çalışmalar yapıldığını, suç işleme oranları ile göçmenleri kapsayan çalışmalar yapıldığını, OIM'in çeşitli kurumlarla işbirliği içinde olduğunu ve göçmen işçileri incelediklerini belirten bir konuşma yapmıştır.

Konuk konuşmacı olarak davet edilen Roma'da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinde (UNHCR: UN High Commissioner for Refugees) Kıdemli Koruma Asistanı Sayın **Jurgen HUMBURG** göçe ilişkin yaptığı konuşmada zorunlu göç ile genel anlamda göç ile sözlerine başlamış, göçe ilişkin bazı rakamlar verdikten sonra, deniz ve diğer yollarla gelen göçmenler ile ilticacılar bulunduğunu, bahis konusu kişilere yönelik arama ve kurtarma çalışmaları yapıldığını, sorunların çözümü için kalıcı ve uygun çözümler için çaba gösterildiğini, göçmenlerin uyumu ve entegrasyonu konusunda kalıcı çözümler bulunmasına yönelik olarak AB ve Avrupa ülkelerinin işbirliği yapması gerekliliğini, göçmenlerin geri dönüşleri için çaba gösterildiğini, gerekli önlemler alınmadığı takdirde trajedinin devam edeceğini vurgulamıştır.

Konuk konuşmacı olarak davet edilen Rabat'ta Mohammed V Üniversitesinde, Araştırma Profesörü, Sayın **Abdelkrim BELGUENDOZ** göç olgusu ve sınıflandırılması, göçün suçlardan arındırılması, güneyden kuzeye doğru göç, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2004 yılındaki çalışmaları, göçle ilgili sayıların olduğundan daha yüksek değerlendirilmesinin belirlenen politikalar üzerine olumsuz etkileri olduğu, vize başvurusunda bulunan şahısların sert bir şekilde yasadışı göçmen olarak değerlendirildiği, normal yollardan göç olgusundan ziyade yasadışı ya da olağan kabul edilmeyen yollardan göç üzerinde durulmasının gerektiği, AB ülkelerinin ortak bir entegrasyon politikasının mevcut olmadığı, AB Komisyonunun farklı fikirleri tartışması gerektiği ve son olarak göçün seçimlerden seçmen oyu olarak kullandığı yönünde bir sunuş yapmıştır.

Konuk konuşmacı olarak davet edilen Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM), Mülteciler Alt Komisyonu Başkanı, İsviçreli Parlamenter Sayın **Doris FIALA** konuşmasında AKPM'nin göçlere yönelik çok sayıda karar kabul ettiğini belirterek, iltica talebinde bulunanlardan söz ederek, Yunanistan, Malta, İspanya ve İtalya'nın bu konuda dayanışma içinde olduğunu, göçmenlerin hakları ile bu konuda küresel bir yaklaşımın gerektiğini vurgulayarak, Avrupa Konseyi ve AB ülkeleri ile diğer kuruluşların işbirliği yapmasının gerekliliği, zorun göç ile gönüllü yani isteyerek yapılan göçten söz etmiş, göç olgusunda transit ve hedef ülkelerin önemi, kendi komisyonunun yaptığı çalışmalardan söz ederek, insan hakları, hoşgörü, entegrasyon ve göçün başarılı bir şekilde yönetilmesinin önemi, Sahra altı bölgeden göçe ilişkin rakamların giderek arttığını, Afrika'nın sonu gelemeyen sorunlar içinde bulunduğu ve beyin göçü, göçmenlere ayrımcılık yapılması, ülkelerin bu konudaki yasalarında bir uyuma gidilmesi ve bu konuda AKPM'nin pek çok karar aldığını, göç konusunda Lampedusa Adası ile ilgili örnek verildikten sonra, iklim değişiminin çevresel göç olarak nitelendirilen yeni bir göç olgusunun geliştiği, AKPM üyesi ülkelerde kadınların iklim değişimi konusunda kolaylıkla etkilenebilen bireyler olduğu, yeni kavramlardan çekinmemesi ya da korkulmaması gerektiği, geleceğe yönelik olarak bütün fikirlerin bir araya getirilerek tartışılmasının yararı ve insani yaklaşımda romantik olunmamasını öneren bir konuşma yapmıştır.

Tartışma

Akdeniz-PA Başkan Yardımcısı ve Filistin Delegasyonu Başkanı Sayın **Tayseer QUBA'A** Avrupa'nın kendi içinde de göç olgusunun yaşanmakta olduğunu ve buna örnek olarak Romanya'yı gösteren, Avrupalıların çıkarları için Afrikayı işgal ettiğini, Filistinlilerin

zorunlu göçlerin hala devam ettiğini, Gazze’de katliamın/soykırımın devam ettiğini belirttikten sonra, konuşmacıların konuşma süreleri konusunda bir tartışma yaşanmıştır. Konuşmacıların konuşma sürelerine uymasının gerektiğinin belirtilmesi üzerine Sayın QUBA’A kendisinin bir öğrenci olmadığını ve yalnızca kendisi konuşmaya başladığında sürenin bahane edilmesine yönelik itirazlarını yüksek sesle ifade ederek, parlamenterlerin bir öğrenci gibi oturarak söylenenleri dinleyemeyeceğini, ele alınan raporlarda Filistinlilerin haklarından hiç söz edilmediğini, milyonlarca Filistinlinin bu Asamblenin ilgi alanına girip girmediğini bilmek istediğini ve Avrupanın kendi çıkarları için Afrika ve Ora Doğuyu sömürdüğünü belirten bir eleştiride bulunmuştur.

Oturum Başkanı Sayın **Mohamed Titna Alaoui IDRISI** toplantının bundan sonraki bölümünde konuk konuşmacı olarak davet edilen dört kişi bulunduğunu, gelecek toplantılarda Filistinden “uzman” gelirse memnuniyetle karşılayacaklarını ve Sayın QUBA’A’ya sabır temenni ettiklerini ifade etmiştir.

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Delegasyonundan bir üye göçün bütün ülkeleri etkilediğini, göç olgusunda menşe, transit ve nihai hedef olarak varılacak ülkenin önemli olduğunu, Akdeniz-PA üyesi ülkelerin göçmenlerin topluma bütünleşmesinde çok önemli bir rol oynadığını, kadınlar ile küçüklerin/çocukların kırılgan olduğunu, Türklerin işgal ettiği topraklardan yasadışı göç yaşandığını konuşmasında vurgulamıştır.

Fransız Delegasyonu ve Akdeniz-PA Başkanı Senatör Sayın **Rudy SALLES** göçün küresel bir sorun olduğundan söz ederek, sorunun çözümü için diyalog başlatıldığını, güney ülkelerinin bu konudan çok yakındığını, sağın ve solun bu konuda bir araya geldiğini ve Fransa’ya göç edenlerin zor anlar yaşadığını belirtmiştir.

Sırbistan Delegasyonundan bir üye geçen yıl Malta’da gerçekleştirilen toplantıda bir belge benimsendiğini ve söz konusu belgeye göre zorunlu göç konusunda nasıl bir sonuca varıldığını ve Sırbistan’ın benzer durumlarda ne yapacağını öğrenmek istediğini belirten bir katkıda bulunmuştur.

Slovenya Delegasyonundan bir üye herkesin haklı olduğunu, siyasi ve ekonomik sorunlar ile doğal afetlerin göçe neden olduğunu, Gazze’de yaşanan katliam konusunda bölgeyi ziyaret ederek Filistinlilere dayanışmamızı ifade etmemizin gerekli olduğunu, yakın bir gelecekte iklim değişiminin gerçekleşeceğini ve bu nedenle su kıtlığının göçün ana nedenini oluşturacağını, söze konusu değişimlere karşı neler yapılabileceği, Sırbist meslektaşını dinlediğini ve Yugoslavya’daki savaşın sorunlar yarattığını, göçmenlere sağlanacak bazı garantilerin onları suçtan uzak tutacağını, bu nedenle bu konuda yatırım yapılması gerektiğini, göçünü hep olumsuz sonuçları olmayacağını ve belirli araçlar geliştirilmesi takdirde “yabancı düşmanlığı”nın gelişeceğini belirtmiştir.

Fas Delegasyonundan Sayın **Elhou MERBOUH** sorunun yasadışı göçmenlerden kaynaklandığını, göçte yeni olgunun İspanya olduğunu, bu konudaki çalışmaların koordineli olarak yürütülmesi gerektiğini, göçün asıl nedeninin ekonomik gereksinim olduğunu, gelecek on yıllık süre zarfında yaklaşık yirmi milyon çalışana gereksinim duyulacağını ve nedenle göçün kontrol altında tutulması gerektiğini, bireylerin daha iyi bir yaşam özlemiyle Kuzey Afrikadan Avrupaya geldiğini, yatay bir işbirliğine gereksinim olduğunu ve Fas’taki sağlık görevlilerinin büyük güçlüklerle yetiştirilerek göç ettiğini vurgulamıştır.

Tunus Delegasyonundan Sayın **Houda Bizid BLAIECH** Filistinlilere desteğini belirtmesinin ardından, Gazze'deki son gelişmelerden üzüntü duyduğunu ve uluslararası yasaların uygulanması gerektiğini, MAGRIP ülkelerinin kişi ve malların serbestçe dolaşımı için ortak bir tavır içinde bulunduğunu, kültürel vizenin gündeme gelmesi gerektiğini ve ülkesinin beyin göçü yaşadığını ifade etmiştir.

Bir önceki gün yapılan oturumda vaktin geç olması nedeniyle Sayın **SANFONA** raporuna ilişkin katkı ve eleştirileri yanıtladıktan sonra, hazırladığı anketin ve diyalog oluşturmanın ne kadar önemli olduğunu yeniden vurgulamış ve Haziran ayında Lizbon'da yapılacak toplantıda raporunun nihai görüşmesinin yapılacağını belirtmiştir.

13 MART 2009, CUMA, 15.30
Camera Dei Deputati, Salle della Regina

Oturuma başkanlık yapan Sayın **Mohamed Titna Alaoui IDRİSSI** sabah yapılan çalışmaları özetledikten sonra, göçün değişik şekillerde gerçekleştiğini, tartışmaların çok hareketli geçtiğini, zorunlu göç mağdurlarına yönelik yasa çıkarılması üzerinde fikir birliğine varıldığını, mülteciler ile beyin göçünün sorunun diğer bir yanını oluşturduğunu, Akdeniz güney ve kuzeyindekilere yardımcı olunması gerektiğini, göçün asıl nedenlerinin anlaşılması için çaba gösterilmesi gerektiğini, bu arada göçmenlerin onurunun ve haklarının ihmal edilmemesi gerektiğini ve konuşmalar sırasında göçmenlerin terörist olduğuna ilişkin yanlış anlamaya neden olacak bir çeviri hatasının düzeltilmesinin zorunlu olduğunu vurgulamıştır.

Türk Delegasyonu Başkanı, Üçüncü Daimi Komite Başkan Yardımcısı **Doç.Dr.Aşkın ASAN** “**Cinsiyet ve Eşitlikle İlgili konular/Gender and Equality Issues**” konulu Özel Çalışma Grubu adına hazırladığı “**Akdeniz’de Karar Verme Süreci ve Siyasi Yaşamda Kadın**” başlıklı taslak nitelikteki raporun sunuşunu gerçekleştirmiştir.

Sayın **ASAN**, daha önce hazırladığı raporun Malta'da yapılan Genel Kurul toplantısında kabul edilmesinin ardından yeni bir rapor hazırlamak üzere görevlendirildiğini, önceki rapora göre daha bağlayıcı çözümlere ulaşmanın amaçlandığını, 1979 tarihli BM İnsan Hakları Evrensel Beyanamesinin 21.maddesinde kadının eşit olduğunun belirtildiğini, raporunda çeşitli uluslararası toplantılarda kadınlara yönelik alınan kararları hatırlattığını, 1995 yılında Pekin'de yapılan 4.Dünya Kadın Konferansında dikkatlerin karar verme sürecinde erkekler ile kadınlar arasındaki eşitsizliklere çekildiğini, kadınlara kota sisteminin oldukça belirgin sonuçları olduğunu, 2003 yılındaki Genel Kurul toplantısında bütün ülkelerin yasalarındaki ayırım oluşturan maddeleri ulusal yasalarından çıkarmaları kararının benimsendiğini, Kadınının Statüsü Komisyonunun 2005 yılında (Şubat-Mart) yapılan 49uncu toplantısında Pekin Aksiyon Planının uygulamalarının gözden geçirildiğini, günümüzde hükümetlerde her zaman olduğundan daha fazla sayıda kadın bulunduğunu, ancak kalkınmakta olan ülkelerde bu hedefe ulaşamayacağını, kadının siyasi yaşamda ve karar verme sürecinde yer almasını kısıtlayan pek çok faktör bulunduğunu, kadınların sürece katılımını sağlayacak maddi koşullarının yeterli olmadığını,erkeklerle oranla okur-yazarlık oranının düşüklüğü ile aynı iş ve eğitim imkanlarına erişimlerinin kısıtlı olduğunu, ailede ve kamusal yaşamda ayrımcı kültürel ve sosyal tavırların ve olumsuz kalıplaşmış davranışların sürdüğünü, önerilen bazı etkinliklerin kadının Akdeniz'de siyasi karar verme sürecine katılımını artırdığını, bu alanda; hükümetlerin, yasama organlarının ve seçim komisyonlarının, siyasi partilerin, sivil toplumun üzerine düşün bazı görevler olduğunu, siyasi

yaşama kadının belirlenen bir oranda katılımının öngörülmesinin kadının katılımını yükselttiğini ifade etmiştir.

Tunus Delegasyonundan Sayın **Houda Bizid BLAIECH** kendi ülkesinin on milyon nüfuslu küçük bir ülke olduğunu, oldukça yanlış bir şekilde İslamiyetin karşı olduğu şeklinde bir algılamının bulunduğunu, mücadelelerinin özgürlükle birlikte özgür kadın için verildiğini, ülke yasalarında küçük yaştakilerin evlenmelerinin engellendiğini ve poligaminin kaldırıldığını, boşanma hakkının tanındığını, 1987 yılında Tunus Anayasasında kadınlara ayrımcılık yapılmasının kaldırılmasının kabul edildiğini, siyasi partilerin dini ve cinsiyet esası üzerine kurulamayacağı ilkesinin getirildiğini, ileriye dönük/proaktif katılımın kadının statüsünün yükseltilmesine katkıda bulunduğunu, kürtaj, doğum kontrol araçları, aile planlaması, siyasi yaşama katılım ve dernek kurma gibi konularda yasalar çıkarıldığını, kadınların terfi/yükselmesine ilişkin Anayasaya madde eklendiğini, kadınların sorunlarını ele alan özel bir bakanlık ve araştırma enstitüsü oluşturulduğunu, ülkesinde Türkiye ve İtalya'ya göre daha fazla sayıda (%30) kadının parlamentoda bulunduğunu belirtmiştir.

Bir sivil toplum kuruluşundan konuk konuşmacı olarak davet edilen İstanbul Kadın Araştırmaları Merkezi Genel Koordinatörü Sayın **Esmahan GÜVEN** konuşmasının Türkiye'de kadının siyasete odaklı karar verme sürecinde yer alması ile ilgili olacağını, İKAM ve çalışmaları hakkında açıklamalarda bulduktan sonra, mensubu bulunduğu STK'nın danışmanlık yaptığı projenin üç aşamadan oluştuğunu, birinci aşamanın siyasete ilgi duyan kadınların siyasi yaşama girerek "aday" olmalarına yardımcı olunması, ikinci aşamanın belirlenen kadınların gereksinim duyulan konularda eğitilmesi, üçüncü aşamanın danışan ve danışman uygulaması olduğunu vurgulamış, belirtilen hususların gerçekleştirilmenin nedenlerinin ilk olarak demokratik temsil ve demokratik sürecin önemli göstergeleri olduğunu, ikinci olarak toplum nüfusunun yarısının kadınlardan oluşması nedeniyle onların siyasi, ekonomik ve sosyal yaşamda eşit olarak temsil edilmelerinin önemli bir gereksinimi oluşturduğunu belirtmiştir.

Sayın **GÜVEN**, Türkiye'de yukarıdaki belirtilen hususlarda aktif olarak çaba gösteren kadın STK'ların ve bu konuda güçlü istek bulunduğunu, son yıllarda bu konularda yasal çerçevede çok önemli değişiklikler yapıldığını, Anayasa'da kadın ve erkeğin eşit olduğunun ve devletin söz konusu eşitliğin sürdürülmesinden sorumlu olduğunun ifade edildiğini, ancak uygulamada yasalarda belirtilen eşitliğin uygulamada yerine getirilemediğini, geçen ay parlamentoda "Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu"nun oluşturulduğunu, Türkiye'de dünyadaki pek çok ülkeden daha önce seçme ve seçilme hakkını kazanan kadınının 1930 yılındaki yerel seçimlere ve 1934 yılında genel seçimlere katılımını, STK'ların çabalarıyla 2007 yılında yapılan genel seçimlerde kadının Türk Parlamentosunda temsil oranının %4.4'den %9.1'e yükseldiğini, stratejileri arasında kadının siyasi yaşama katılımını artıracak "kota" uygulamasının yer aldığını, ancak bu konuda hem destekleyici hem de karşı çıkan görüşlerin bulunduğunu, belediye başkanlığı için kadın aday sayısının 29 Mart 2009 tarihinde yapılacak seçimlerde 2941 yerel yönetim makamı için 169 olduğunu, iktidardaki siyasi partinin yerel yönetimin diğer makamları için 1650 kadının aday olduğunu belirtmiştir.

Konuşmasının son bölümünde, Sayın **GÜVEN** kamu yönetiminde görev alan kadın sayısına ilişkin rakamları sunduktan sonra rakamlara bakıldığında hem iyimser hem de kötümser olabileceğimizi, ancak bürokrasi ya da politika söz konusu olduğunda kötümserliğin hakim olduğunu, bir zamanlar –lehte ve aleyhteki görüşlere rağmen- Türkiye'nin kadın bir başbakan tarafından yönetildiği gerçeğini de dikkate alarak gelecek için iyimser olduğunu ifade etmiştir.

Konuk konuşmacı olarak davet edilen, Fas Dışında Yaşayan Vatandaşlardan Sorumlu Bakan Danışmanı Sayın **Asma CHRAIBI** yaptığı sunuşta ülkesi Fas'ta kadının durumuna ilişkin bilgi vermiştir. Sayın **CHRAIBI** kadınların başlattığı girişimlere ilişkin bazı rakamlar verdikten sonra, farklı alanlarda etkinlikte bulunulmasını arzu ettiklerini, seçmen yasasında değişiklik yapıldığını, 2007 yılı Ağustos ayında yeni hükümetin kadınların çeşitli alanlarda temsil edilme oranlarını yükseltmiş, vatandaşlık yasasında da değişiklik yapıldığını, yabancılarla evli olanlarda yaşanan vatandaşlık hakkını kaybetmelerine neden olan yasa maddelerinin aile yasasından kaldırıldığını, kadın haklarına ilişkin olumlu gelişmeler olduğunu, çok eşli evliliğe kesin yasaklama getirildiğini, boşanma konusunda reforma gerçekleştirilerek erkeğin adil olmayan haklarının artık yürürlükte olmadığını, genç kız ve kadınları şiddete karşı koruyucu çalışmalar yapıldığını, kalkınma planlarında cinsiyet yaklaşımı geliştirildiğini, Fas'ın kadınının siyasi yaşamda yer almasını desteklediğini, belediyelerde kadın oranının %60 olduğunu, politikada kadının katılımını sağlayıcı dernek vb oluşumların teşvik edildiğini, köktendencilik çerçevesinde erkeğin dört defa evlenmesine imkan tanındığını, ancak bunun daha çok 15-20 yıl önce çok yaygın olduğunu ve günümüzde kadınlar tarafından bu davranışın ilgi görmediğini belirterek konuşmasını sona erdirmiştir.

Tartışma

Sayın ASAN tarafından hazırlanan "Akdeniz'de siyaset ve karar verme sürecinde kadın" başlıklı rapora yönelik katkı ve eleştiriler ifade edilmiştir.

Portekiz Delegasyonundan Sayın **Jose JUNQUEIRO** Portekiz Parlamentosunun kabul ettiği bir yasa ile kadınlara politikada %33'lük bir kota tanındığını, böylelikle genel ve yerel seçimlerde kadın adayların oranının %33 olduğunu, devletin siyasi partilerin mali gereksinimlerin büyük bir bölümünü karşıladığını ve katılımın artmasını arz ettiklerini, yapılan değişikliğin ülkesinde oldukça radikal bir değişikli olduğunu, kadının rolünün önemli olduğunu kabul ettiklerini ve kotaya uyulmadığı takdirde ceza yaptırımını uygulandığını belirtmiştir.

İtalyan Delegasyonundan Sayın **Angela NAPOLI**, burada bulunan herkesin kadının siyasi yaşamda yer alması konusunda ikna olduğunu umduğunu, herkesin bu sonucu gerçekleştirmek için çaba gösterdiğini, kadının karar verme yeteneğinin çok güçlü olduğunu, ancak her ülkede aynı düzeyde ilerleme sağlanmasını arzu ettiklerini, Anayasanın 51.maddesinin cinsiyet konusunda bir oran öngördüğünü, seçimlerde kota uygulanmasının uyarıcı olabileceğini ve kadını ayrıcalıklı bir konuma getireceğini, herkesin eşit olduğunu, seçmenlere ayrıcalıklı bir parti liste sunulamayacağını, kadınların her zaman bir ayrıcalığı olduğunu, ancak yeterli kaynak temininde sıkıntı yaşadığını, İtalya'da Eşit Fırsat Bakanlığı ile Cinsiyet Eşitliği Komisyonu bulunduğunu, kadınların bunun önemini henüz kavrayamadıklarını ve bunun idrak etmelerinin gerekli olduğunu, kadınlara ayrıcalık tanıyan bir kültürel devrimin teşvik edilmemesi yanlısı olduğunu ifade etmiştir.

Fransa Delegasyonundan Sayın **Bariza KHIARI**, bir gün önce yapılan toplantıda ifade edilen görüşlerde bazı aykırılıklar gördüğünü, İslamiyetin manevi bir ideoloji olarak ele alındığını, İslamiyetin çağdaşlığın hızını yavaşlatmadığını ya da bazı değerleri yadsımadığını, kadının ve İslamiyetin birlikte kalıplaşmış davranışlara karşı birlikte mücadele etmesi gerektiğini anlatmıştır.

Ürdün Delegasyonundan söz talebinde bulunan Sayın **Mahmoud MUHAIDAT** yaptığı katkıda İslamiyetin tek tanrılı bir din olduğunu, Türkiye'deki kadın ile Gazze'deki bir

kadın arasındaki farkın ne olduğu sorusunu yöneltmiş ve Türkiye'deki kadının kendisini geliştirme konusunda çeşitli araçlara sahip olduğunu, kadının hem kültüre hem de cinsiyetine katkıda bulunduğunu ifade etmiştir.

Son olarak Sayın **ASAN** yapılan kekti ve eleştirilere teşekkürlerini sunduktan sonra, daha önce hazırladığı raporda Gazze'deki kadınların durumuna değindiğini, işgal kuvvetlerinin savaş şartlarına ilişkin Cenevre Konvansiyona uymaları gerektiğine ilişkin maddeleri anımsatarak, uluslararası toplumun işgale son verilmesi konusunda İsrail'e yönelik çağrısını belirten BM kararları bulunduğunu, aynı zamanda Türk Hükümetinin Gazze'deki insanları desteklediğini ve onlara katkıda bulunmak üzere yardım kampanyası düzenlediğini anlatmıştır.

Sayın **ASAN**'ın sözlerinin ardından Ürdün Delegasyonundan Sayın **SANDUKA** baştan beri söz talebinde bulunduğunu, ancak gözden kaçtığını belirterek söz istemini yinelemesi üzerine kendisine söz verilmiştir. Sayın **SANDUKA**, konuşmacıların ülkelerinde kadının yaşamı üzerine verdiği bilgeden memnun olduğunu, kendi ülkesinde de kadınların gerçekten ilerleme kaydettiğini ve Filistin'de 11.00 kişinin –anne, baba, çocukların- hapsedildiği bir ortamın vahametini vurgulayarak, söz konusu kişilerin İsrail'in işgalini protesto ettikleri için hapsedildiklerini, televizyonların İsrail tarafından işlenen suçları tespit ettiğini, bazı kadınların kontrol noktalarını doğum yaptıklarını ve yaşamlarını yitirdiklerini ve Filistinli kadınların yardım ve dayanışma beklediklerini belirterek konuşmasını sonlandırmıştır.

Sırbistan Delegasyonundan Sayın **Nikola ZUTIC** ülkesinde kadınların çok üst düzeyde bir ilerleme kaydettiğini, beş kadının bakan (%98.5), yardımcı (%42.6), adalet alanında (%44), Anayasa Mahkemesi Başkanının kadın olduğunu, Avrupa standartlarına eriştiklerini, hükümetinin kadının konumunun geliştirilmesine yönelik bir strateji benimsediğini vurgulamıştır.

Malta Delegasyonundan Sayın **Justyne CARUANA** Malta Parlamentosundaki 69 üyeden 6'sının kadın olduğunu belirterek ülkesinde kadının konumuna ilişkin bilgi sunmuştur. Ayrıca, kadına karşı kalıplaşmış davranışlara karşı mücadele verildiğini, cinsiyetler arasında bir fark yaşandığını ve kadının siyasi yaşama çekmenin pek kolay olmadığını, fakat kadınların kendilerine güvenin tam olduğunu belirtmiştir.

Fas Delegasyonundan Sayın **Mohamed IDRİSSI** Akdeniz Parlamenter Asamblesinin oldukça genç bir platform olduğunu, önemli kararlar aldığını, özellikle Üçüncü Daimi Komitenin oldukça yararlı fikir alışverişinde bulunduğunu, burada bulunan kardeşlerine kadının siyaset ve karar verme sürecinde artırılması konusunda yardımcı olmaları için çağrıda bulunduğunu, iki liste hazırlanarak en az %10 kadın kotasını önermiştir.

Yapılan son konuşmalardan sonra Sayın **Aşkın ASAN** görüşmeleri hem özetleyici hem de bazı eleştirilere yanıt veren nitelikte yaptığı konuşmada; gün içinde iki raporu oluşturan ele alındığını, bunlardan birisinin kendisi tarafından hazırlanan bir jenerik niteliği taşıyan hükümetler tarafından uluslararası yükümlülüklerini ve aynı zamanda Akdeniz-PA üyesi ülkelerdeki kadının parlamento etkinliklerini katılımını irdeleyen rakamlar içerdiğini, ikinci olarak ele alınan konunun Sayın Bizid BLAIECH tarafından Tunus'ta kadının rolüne odaklanan konu olduğunu, örnek olay çalışmasında Tunus, Türkiye ve Fas'ta kadına yönelik reformların anlatıldığını, başlangıç olarak kadının medeni haklarını artırmak amacıyla aile yasasında değişiklik yapılmasını şahsen çok ilginç bulduğunu, kadınların yüksek makamlara

atanması ile genel politikalar üzerinde etkili olmak ve kamusal yaşam konusundaki bilinç düzeyini geliştirme konusunda STK'ların rolü, siyasi yaşama katılma konusunda hala sosyal baskılar ve kamusal yaşamda yer alma konusundaki çekingenlik gibi bazı engellerin bulunduğunu, ifade edilen sorunların giderilebilmesi için bir devrim niteliğinde kültürel değişime gereksinim duyulduğu düşüncesine tamamen katıldığını, kadının güçlenmesinde anahtar nitelikteki etmenin “eğitim” olduğunu ifade etmiştir.

Son olarak, Haziran ayında Lizbon'da raporun kabulü ile sonlanacak olan toplantıya kadar burada yapılan örnek olay sunuşlarının rapora eklenmesini, raporun karar bölümünde konuşmacılar tarafından ifade edilen sonuç olarak ülkelerimizde cinsiyet oranı ve kamusal yaşama kadının katılımının artırılması görüşlerinin yer almasını önerdiğini, halen sürmekte olan söz konusu Özel Çalışma Grubunun çalışmalarını tamamlayıcı nitelikte bütün Akdeniz-PA ülkelerinin kendi ülkelerindeki duruma ilişkin durumu niteleyen görüşlerini göndererek bu resmi tamamlamaları önerisinde bulunduğunu, Sayın SANFONA tarafından hazırlanan rapordaki anketin rapora eklenmesi gibi ülke görüşlerinin de en geç Nisan ayı sonuna kadar bu rapora eklenmek üzere gönderilmesini önerdiğini belirterek toplantının sona erdiğini ilan etmiştir.

***** _ *****